

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS KÖZGYŰLÉSÉNEK

146/2020. (X.29.) számú

h a t á r o z a t a

Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén működő lakásotthonok helyzetéről szóló tájékoztató elfogadásáról

A Közgyűlés

az előterjesztést megtárgyalta és az abban foglaltak alapján Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén működő lakásotthonok helyzetéről szóló tájékoztatót az 1. számú mellékletben foglaltak szerint elfogadja, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság és a Nyíregyházi Egyházmegye 2. számú mellékletében foglalt tájékoztatóját tudomásul veszi és az alábbi javaslatokat fogalmazza meg:

- Felkéri a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságot és a Nyíregyházi Egyházmegyét, hogy a szükségletközeli ellátás alapelveire tekintettel egy fenntartó által működtetett két lakásotthon kivételével a fenntartásukban lévő lakásotthonokat más településre helyezték át.
- Felkéri az új szociális és gyermekjóléti ellátást biztosító intézmények működését engedélyező hatóságokat legyenek figyelemmel az engedélyezési eljárás során arra, hogy egy területen koncentráltan ne lehessen létrehozni újabb és újabb szociális és gyermekjóléti intézményeket.
- Javasolja a Nyíregyházi Tankerületi Központ részére, hogy az általános iskolák körzethatárainak meghatározásánál vegyék figyelembe az oktatási intézményben ténylegesen megjelenő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának alakulását is, mert a jelenlegi szabályozás alapján ez a mutató szám nem jelenik meg a körzethatárok kialakításánál, de az iskolák diákjainak összetételét befolyásolja.
- Javasolja, hogy a Nyíregyházi Tankerületi Központ kezdeményezzen egyeztetést a Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén, általános iskolákat működtető nem állami fenntartókkal a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételéről az egységes tehervállalás érdekében.

k.m.f.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címzetes főjegyző

Erről értesülnek:

1. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 1.
2. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, 1132 Budapest, Visegrádi u. 49.
3. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Sz.-Sz.-B. Megyei Kirendeltség, Nyíregyháza, Árok u. 41.
4. Nyíregyházi Egyházmegye, 4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 5.
5. Nyíregyházi Tankerületi Központ, 4400 Nyíregyháza, Sóstói u. 31/b

Tájékoztató Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén működő lakásotthonok helyzetéről

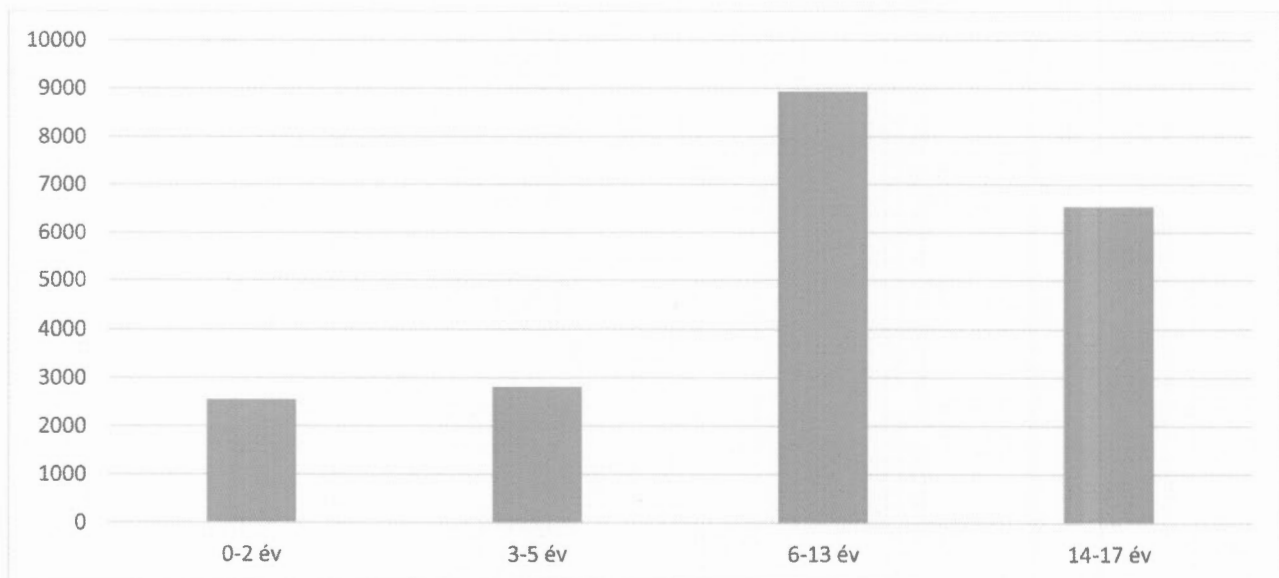
A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) meghatározottak szerint a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni ellátások, személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, valamint meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. Az alapellátásokat az önkormányzat a szakellátást az állam biztosítja. Szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek otthont nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénylő gyermek szükségleteinek legmegfelelőbb teljes körű ellátását.

Jelenleg a gyermekek több mint 10 százalékát, mintegy 200 ezret tartanak nyilván veszélyeztetettként a gyámhatóságok, túlnyomó többségüket anyagi okok miatt, de évek óta erőteljesen emelkedő tendenciát mutat a magatartási okokból veszélyeztetettek száma. Ennek hátterében sok esetben sorozatos iskolai kudarcok, súlyos krízisekkel, konfliktusokkal terhelt családi körülmények állnak.

Az ezer azonos korú lakosra jutó védelembe vett kiskorúak aránya 2010-ről 2018-ra 13,4 %-ról 16,9 %-ra, a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő kiskorúak ezer azonos korú lakosra jutó aránya 9,9 %-ról 12,4 %-ra emelkedett. A gyermekvédelmi szakellátásban részesülő fiatalok száma 2019-ben 23.090 fő volt (2010 évhez képest számuk 1672 fővel emelkedett).

1. sz. ábra

Gyermekvédelmi szakellátásban részesülő fiatalok életkori megoszlása

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A 12–14 éves, illetve ennél magasabb életkorú gyermekek bekerülésének okai között nagyrészt iskolai problémák, csavargás, iskolakerülés, súlyos magatartási, beilleszkedési zavarok állnak. Nem csökken

szakellátásban eltöltött időtartam sem, kevés gyermeket sikerül visszagondozni a családjába. A megyék közötti összehasonlításban, az összes megye közül Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a lemagasabb a szakellátásban részesült gyermekek száma, 2019 évben 2641 fő.

A gyermekvédelmi szakellátás rendszere a 2000 -es évek elejétől átalakításon megy keresztül. A középpontban a gyermekotthoni és a lakásotthoni rendszer átalakítása áll. A szolgáltatástervezés során több szempontot kell figyelembe venni általánosságban is, és közvetlenül az ellátásokhoz kapcsolódóan is. A gyermekvédelmi szakellátás során többek között a legfontosabb alapelvek: a normalizáció elve és a szükségletközeleli ellátás elve.

Büki Péter, írásában¹ kifejti, hogy a normalizációs elv alapján az ellátás során olyan egzisztenciát, hétköznapi életfeltételeket és életmintákat kell biztosítani az igénybe vevő gyermek számára, melyek a társadalom átlaga számára elfogadhatók és melyek hatására az igénybe vevő életkörülményei, viselkedési formái és lehetőségei a lehető leginkább illeszkednek az adott kultúra és társadalom elfogadottnak tekintett mintáihoz.

A szükségletközeleli ellátás azt jelenti, hogy a gyermeket minél közelebb kell elhelyezni a vérszerinti családjához a kapcsolattartás zavartalansága érdekében. A közelséget és a gyermek szükségletét kell összekapcsolni akkor, amikor a gondozási hely kijelölésre kerül. Ez megköveteli azt is, hogy a gondozási helyek létesítése során is követni kell a szolgáltatások minél közelebb történő kialakítását.

A gyermekvédelmi szakellátásba kerülő gyermekek sorsának rendezése nemcsak a gyermekotthonok, hanem a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok és a gyermekjóléti szolgálatok aktív és hathatós szakmai közreműködését, tevékenységét igénylik.

Nyíregyházán szembesülünk azzal a problémával, hogy a gyermekotthoni ellátás keretében a lakásotthoni elhelyezés megszervezése nem egyenletes a megye és a város területén.

Tágabb kitekintésben, a rendelkezésre álló nyilvántartási adatok², illetve a fenntartókkal történő kapcsolatfelvétel³ alapján megállapítható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 11 településen található gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézmény - összesen 656 gyermekotthoni férőhellyel, összesen 37 intézményben a fenti két fenntartó működtetésében, amelyből Nyíregyházán 86 férőhely található.

Az otthont nyújtó ellátások földrajzi elérhetősége tekintetében megyei és megyeszékhelyi szinten is megfigyelhető a feladatellátást végző intézmények területi koncentráltságának szabálytalan mintázata. Egyrészt megállapítható, hogy a megye északi területéről hiányoznak a fenti ellátások, másrészt a Nyíregyházán működő gyermekotthoni ellátások (lakásotthonok) mindegyike – mind a 86 férőhely - Nyírszőlős településrészen található.

¹ Büki Péter: A gyermekvédelmi szakellátás differenciálása, egyéni igények kielégítése Gyermek- és ifjúságvédelmi Tanulmányok, A GYERMEKVÉDELEM MEGÚJULÁSI ALTERNATÍVÁI, 2015, Rubeus Egyesület

² Részletes adatok: 2. számú melléklet: Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.

Forrás:http://szocialisportal.hu/intezmenykereso?p_p_id=instituteseach_WAR_instituteseachportlet&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column1&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=2, Saját szerkesztés, lekérdezés ideje: 2020. szeptember 24,

³ A Nyíregyházi Egyházmegye és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság csatolt tájékoztatója

Gyermekvédelmi szakellátás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (2020)

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság		Nyíregyházi Egyházmegye
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat (4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 3.)	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Központ (4700 Mátészalka, Képes Géza u. 2.) (gyermekotthon, lakásotthon, utógondozói ellátás és utógondozás) 538 férőhely összesen • Mátészalka: 160 férőhely • Baktalórántháza: 36 férőhely • Nagydobos: 24 férőhely • Berkesz: 60 férőhely • Tiszalök 24 férőhely • Nyírbogát: 40 férőhely • Nyírbátor: 62 férőhely • Tiszadob: 86 férőhely • Cégénydányád: 24 férőhely • Nyíregyháza (Nyírszőlős) két telephelyen, összesen: 22 férőhely nevelőszülői hálózat: 181 férőhely	Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény 4400 Nyíregyháza, Víz utca 15. (lakásotthon, utógondozói ellátás és utógondozás) összesen 98 férőhely • Nyíregyháza (Nyírszőlős): 44 férőhely • Balkány 12 férőhely • Nyírbátor 42 férőhely nevelőszülői hálózat: 533 férőhely
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat nevelőszülői hálózat: 1213 fő területi gyermekvédelmi szakszolgálat utógondozói ellátás - nevelőszülői hálózat utógondozás - nevelőszülői hálózat	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Gyermekvédelmi Központ Befogadó- és Gyermekotthona gyermekotthon 4432 Nyíregyháza, Nyírszőlős, Vasút u. 53.) 20 férőhely utógondozói ellátás - gyermekotthon utógondozás - gyermekotthon	

Forrás: Szociális Ágazati Portál, 2020

A szolgáltatások egyenlőtlen földrajzi elérhetőségével, valamint a jogszabályi változások miatt a lakásotthonokban élő 13-17 éves korosztállyal kapcsolatos problémák

A Gyvt. bevezetése előtt összesen kétféle gyermekotthon létezett, a nevelőotthon és a csecsemőotthon, melyek befogadóképessége nem volt korlátozott, így több száz fős otthonok is léteztek (Nyíregyházán a Sóstói út 4. sz. alatt működött). A gyermekvédelmi törvény 1998-2002 között kis létszámú gyermekotthoni hálózat kialakítását célozta meg, és az egyes speciális igényekhez is igazodó, az ott élők megfelelő szükségleteit is kiszolgáló intézménytípusokat hoztak létre. Így a szabályozás alapján új típusú ellátási formák születtek. A férőhelyek felét kis létszámú lakásotthoni típus váltotta ki, Nyíregyháza esetén Nyírszőlősen jött

létre 5 lakásotthon. A megye összes gyermekotthoni férőhelyének 13,1 %-a Nyírszőlősen található (lásd 1. számú táblázat). Több nevelőszülő is működik a településrészen, változó gyermeklétszámmal.

A gyermekvédelmi szakellátás intézményein túl itt működik a Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézmény általános iskolai kollégiuma (jellemzően hátrányos helyzetű gyerekekkel), a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény Gyermek Átmeneti Otthona (16 férőhely), az Omnis Alapítvány fenntartásában fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek nappali ellátása (90 férőhely). A Magyar Pütkösi Egyház fenntartásában fogyatékos személyek nappali ellátásának kialakítása érdekében építkezés indult Nyírszőlősen.

Az egyenlőtlenül telepített szolgáltatások számos problémát vetnek fel. A kijelölt gondozási hely távol eshet a gyermek korábbi lakóhelyétől, mely a családi kapcsolattartásban okozhat nehézségeket. A gyermekvédelem feladata minden területen a családok erősítése. A szakellátásba kerülő gyermekek helyzetének javítása, a problémák megoldása a családok megerősítésével történhet. A lakásotthonok ellátottjainak gondozása, nevelése (13-17 éves korosztály)⁴ különös szakmai felkészültséget kíván a szakemberektől, tekintettel arra, hogy számos esetben a gondozottak családi traumákkal terheltek, mentális, egészségügyi, magatartási, tanulási problémákkal küzdenek. Ezek a nehézségek folyamatos feszültséget, konfliktusokat teremtenek az ellátásnak helyszínt biztosító településrész lakossága körében, ezért több aláírásgyűjtés indult a kialakult helyzet megoldásának sürgetése érdekében az elmúlt években. Továbbá komoly szakmai kihívást jelenthet azokban az oktatási intézményekben is, amelyekben a fenti nehézségekkel küzdő ellátottak - a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. (a továbbiakban: Nkt.) 50. § (6) bekezdése szerinti kötelező körzeti felvétel biztosítása okán – nagyobb létszámban tanulnak.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási intézményekben történő egyenletes arányának biztosítása rendkívül fontos szempont. A nevelésbe vett gyermekek a Gyvt. 67/A. § (2) bekezdés b)-c) pontja alapján halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülnek. Az iskolai körzetek kialakítása során, a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 24. § (2) bekezdése alapján, csupán a hátrányos helyzetű gyermekek számát szükséges alapul venni, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát nem.

A lakásotthon telepítésével, bővítésével kapcsolatban fontos, és számos esetben figyelmen kívül hagyott szempont az adott település(rész) teherbíró képessége, egyéb szociális ellátásokkal való ellátottsága, terheltsége, illetve a lakosság fogadóképessége a telepítéssel/fejlesztéssel kapcsolatban. Nyíregyháza Nyírszőlős településrésze számos szociális és gyermekjóléti ellátásnak biztosít helyszínt, úgy mint: fogyatékos személyek nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása, gyermekek átmeneti otthona, lakásotthonok, befogadó-és gyermekotthon, illetve nevelőszülői tevékenység. Lakossági jelzések alapján érzékelhető a szociális ellátások számának mérséklésével kapcsolatos igény, melyet a helyi társadalom több fórumon is megfogalmazott.

A Köznevelési, Kulturális és Ifjúsági Bizottság az elmúlt években az iskolai körzethatárok kijelölése során biztosított véleményezési jogkörben javaslatokat fogalmazott meg határozataiban, az alábbiak szerint:

- Javasoltuk a Járási Hivatal felé, hogy az általános iskolák körzethatárainak meghatározásánál vegyék figyelembe az oktatási intézményben ténylegesen megjelenő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának alakulását is, mert a jelenlegi szabályozás alapján ez a mutató szám nem jelenik meg a körzethatárok kialakításánál, de az iskolák diákjainak összetételét befolyásolja.
- Javasoltuk a Járási Hivatal felé, hogy kezdeményezzen egyeztetést a gyermekvédelmi intézményeket fenntartókkal, működtetőkkel az intézmények létrehozásával, kialakításával kapcsolatosan.

⁴ Gyvt. A 12. életévét be nem töltött gyermek esetén minden esetben, 12. életévét betöltött gyermek esetén lehetőség szerint nevelőszülő, vagy ha ez nem lehetséges, illetve a gyermek egészségi vagy személyiségállapota indokolja gyermekotthont jelöl ki a hatóság.

- A jelenleg Nyírszőlősen működő gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények számának csökkentése érdekében kezdeményezzen egyeztetést a fenntartókkal, működtetőkkel.
- Az új szociális és gyermekjóléti ellátást biztosító intézmények működését engedélyező hatóságok legyenek figyelemmel az engedélyezés során arra, hogy egy területen koncentráltan ne lehessen létrehozni újabb és újabb intézményeket.
- A Nyíregyházi Tankerületi Központ kezdeményezzen egyeztetést a Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén általános iskolákat működtető nem állami fenntartókkal, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételéről az egységes tehervállalás érdekében.

A Nyíregyházi Egyházmegye tájékoztatója

1. Lakásotthonok helye, kapacitása, személyi és tárgyi feltételei

A Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézményhez Nyíregyháza közigazgatási területén 4 lakásotthon tartozik. Annak idején ezt a formát azért hozták létre, hogy egy családi környezetben, egy otthonban felelősségteljes, kedves felnőttekkel nevelkedjenek azok a gyermekek és fiatal felnőttek, akiket családjukból kiemelnek és valamilyen oknál fogva a szakellátásba kerülnek. A lakásotthonban dolgozó szakemberek napi szinten próbálják tanítani a gondozott gyermekeket a társadalmi normák és értékek szerinti életre, integrálni őket a társadalomba.

Nyírszőlősön lévő lakásotthonok:

Telephely megnevezése:	Telephely címe:	Engedélyezett férőhelyek száma:
Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény 1. számú Lakásotthon	4432 Nyíregyháza, Sugár u. 55.	12 fő
Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény 2. számú Lakásotthon	4432 Nyíregyháza, Sugár u. 133.	12 fő
Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény 3. számú Lakásotthon	4432 Nyíregyháza, Pannónia u. 128.	10 fő
Születések Háza	4432 Nyíregyháza, Izabella u. 111/C.	10 fő
Összesen férőhelyek száma:		44 fő

Személyi feltételek:

Lakásotthonainkban **tapasztalt szakember team** látja el a szakmai feladatokat. A négy lakásotthon jelenleg 31 főt foglalkoztat.

Minden lakásotthonhoz 1 fő gyermekvédelmi asszisztens, 4 fő gyermekfelügyelő (a jogszabályban meghatározott minimum létszám 3 fő), 1 fő nevelő tartozik. Az 1., 2., 3. lakásotthon munkáját 1 fő pszichológus, 1 fő fejlesztő pedagógus és 1 fő szakmai vezető segíti. A Születések Házához külön tartozik 1 fő fejlesztő pedagógus, 1 fő pszichológus (aki a nevelőszülői hálózat segítése mellett látja el ezt a feladatot heti egy napon) és 1 fő nevelő, aki egyben a szakmai vezetői feladatokat is irányítja. A négy telephely iratkezelését 1 fő gyermekvédelmi ügyintéző végzi. Mindenki rendelkezik a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet által előírt végzettséggel, és mindenki igyekszik a legjobb tudása szerint végezni a munkaköri leírásban foglalt feladatokat. A házak folyamatos karbantartásáról 1 fő karbantartó/sofőr gondoskodik.

Ezen felül munkánkat 1 fő lelki vezető is segíti, aki gondoskodik az egyházra bízott gyermekek és dolgozók lelki gondozásáról, az egészséges érzelmi, erkölcsi fejlődésükről.

Tárgyi feltételek

A lakásotthonok paramétereiktől függően 10-12 gyermek elhelyezését szolgálják. Egy-egy lakásotthonban több hálószoba (önálló tér, egy szobában maximum 4 gyermek), közös nappali, nevelői szoba, konyha, ebédlő, spájz, raktár helységek, nemenkénti fürdő-WC, külön nevelői WC, melléképületek állnak az ott élők rendelkezésére. A lakásotthonok központi irodája az 1.sz lakásotthonban található. Nemcsak adminisztratív iroda, hanem a pszichológus és a fejlesztő pedagógus számára is itt van kialakítva egy-egy foglalkoztató

helyiség. A Születések Házában minden anyuka külön szobában van elhelyezve gyermekével. A ház öt édesanya és gyermeke számára nyújt teljeskörű ellátást.

A lakásotthonok jól felszereltek háztartási gépekkel: megtalálható automata illetve keverőtárcsás mosógép, centrifuga, vasaló, porszívó, mikrohullámú sütő, hűtők, fagyasztók, konyhai robot gépek stb.

Továbbá a lakásotthonok a mindennapi életvitelhez szükséges bútorokkal, berendezési tárgyakkal, eszközökkel, textíliákkal is megfelelően felszereltek (heverők, székek, szekrények, gyermekágy, pelenkázó, polcok, íróasztalok, fotelek, kanapék stb.), illetve elhasználódásuk miatt folyamatosan pótoljuk, cseréljük azokat. Már megvalósult a teljes csere a heverők, székek, konyhaszekrények tekintetében. A szekrények teljes cseréje folyamatban van.

Szórakoztató elektronika, többek között televízió, számítógép, tablet, internet elérhetőség is a gyerekek rendelkezésére áll. A Születések Háza udvarán egy kisebb játszótér is kialakításra került.

A lakásotthonokhoz udvar és kert is tartozik. Művelésükhöz, rendben tartásukhoz, a ház karbantartásához szükséges eszközök is biztosítva vannak (kerti szerszámok, rotációs kapa, fűnyíró, permetező gép stb.).

A szakmai munka érdekében a terápiás célú foglalkozáshoz (pszichológiai, gyógypedagógiai), korrepetáláshoz/felzárkóztatáshoz szükséges szobák és eszközök is rendelkezésre állnak. A Születések Háza külön fejlesztő szobával rendelkezik, amely egyben a játszószoza funkcióját is ellátja.

Az udvarok kialakításánál figyelembe vettük, hogy a szabad mozgásra, sportolásra, látogatók fogadására is alkalmas legyen (fedett terasz, kihelyezett ülőkék, szalonna sütőhely, kültéri játékok). Jelenleg folyamatban van mind a 4 lakásotthonban új, 14 személyes filagória kihelyezése. Munkálatai és beszerzése előreláthatólag október végére realizálódik.

Továbbá minden telephelyen lévő lakásotthonban a teljes energetikai felújítás megtörtént (műanyag nyílászárók, fűtési rendszer korszerűsítése, napkollektorok felszerelése, teljesen új fürdőszobák kialakítása, szigetelés, tetőszerkezet cseréje, árnyékolás kialakítása).

2. Az ellátottak szociális, egészségügyi és mentális körülményeinek bemutatása

A lakásotthonok családi házban működnek. Minden lakásotthon rendelkezik udvarral, ahol a szabad mozgásra, szabadterei programok megtartására, veteményeskert kialakítására lehetőségünk van. Törekszünk az élet minden területére kiterjedően tanítani és nevelni a ránk bízottakat. A lakásotthonok a településen kissé szétszórtnan helyezkednek el. Egy házunk földszintes, a többi emelettel rendelkezik. Minden „ház” igyekszik jó szomszédi kapcsolatot kialakítani.

A településen óvoda és általános iskola működik, azonban a gyermekek nagy számban Nyíregyházára, Mátészalkára, Tiszalökre járnak iskolába, ahol számos szakma közül választhatnak. A lehető legtöbb támogatást megadjuk az iskolába járáshoz és a tanuláshoz, mivel komoly megtartó erőnek és a gondozott gyerekek egyetlen kitörési lehetőségének tartjuk. A közlekedés és az ahhoz szükséges feltételek minden esetben megoldott, így biztosított a gyermekek, fiatalok iskoláztatása.

A nyírszőlősi lakásotthonokban két fő pszichológus és két fő fejlesztő pedagógus nyújt segítséget a kiskorúak és a fiatal felnőttek, esetenként a szakemberek részére.

A lakásotthoni munkát és életet a szakmai vezető szervezi és irányítja a szakemberek segítségével. Elsődleges célunk, hogy felkészítsük a ránk bízott gyermekeket és fiatal felnőtteket az önálló életre és életvezetésre, lehetőség szerint elősegítsük a saját családjukba való visszatérésüket. Ennek érdekében támogatjuk a gyermekek és szülei kapcsolattartását.

Lakásotthonainkban gyermekeink egészségügyi problémái:

Gyakori a fejtetvesség, különböző bőrbetegségek, illetve pszichiátriai zavarok (szorongásos, magatartási, érzelmi, kötődési, hiperkinetikus zavarok, enuresis nocturna stb.). Esetenként lúdtalp, gerincferdülés és

egyéb ortopédiai elváltozások, szembetegség, asztma, 1-es típusú cukorbetegség (napi szinten 4-szer szükséges inzulin beadása). Rendszeresen gyógytornára jár egy kislányunk (veleszületett dongaláb), egy 5 hónapos kislányunk veleszületett neurológiai rendellenességgel küzd (koponya térfogat nagyobb, mint a mellkas térfogata), és egy 4 hónapos kislány esetében megállapítást nyert, hogy az egyik veséje 98 %-ban nem működik.

A lakásotthonban élő gyermekek egészségügyi alapellátását házi gyermekorvos és házi orvos biztosítja. Fogorvosi ellátásukat iskolaorvos és körzeti fogorvos látja el. Szakorvosi ellátást a városi kórház egészségügyi intézményei biztosítják. A város és a kórház közelsége ebből a szempontból nagy könnyebbséget jelent.

A gyógyszerek kiváltásáról, a szűrővizsgálatokon, kontrollvizsgálatokon való rendszeres részvételről az adott lakásotthon nevelője gondoskodik. A rendszeres gyógyszereszedőkről és gyógyszereikről nyilvántartást vezetünk. Az előírt gyógyszerek beadását egyéni gyógyszernyilvántartó lapon vezetjük, a gyógyszerbeadást az éppen műszakban lévő gyermekfelügyelő aláírásával igazolja.

Az otthonok lakói **kamasz**korúak, amely életkor eleve a határok feszegetése, az identitás keresése miatt lázadással és konfliktusokkal teli időszak. Komoly mentális problémával küzdő fiatalok támogató családi háttér nélkül. Sokszor nem kívánt gyerekeként, gyakorta veleszületett idegrendszeri problémákkal jöttek a világra. (Ennek hátterében többek között az is áll, hogy gondozottjaink szülei is állami gondozottak voltak. A várandóság alatt is folyamatos a dohányzás, stressz, létbizonytalanság. Szökéseik alkalmával egészségügyi ellátatlanság áll fenn, akár alkoholfogyasztás, éhezés, bántalmazás stb. is előfordulhat.) Nagyfokú érzékenység jellemzi őket, melynek hátterében feldolgozatlan gyermekkori **bántalmazás** áll (fizikai, szexuális, érzelmi). Ez legtöbbször fizikai és/vagy érzelmi **elhanyagolással**, traumával párosult. Elképzelhetetlen történések, események tanúi ezek a gyerekek. **Kötődési problémák** jellemzik őket, így a dolgozókhöz sem tudnak egészségesen viszonyulni. Előfordul, hogy elutasítják, bántják, rágalmazzák őket.

A gyerekek otthonba kerülés előtt sokszor parentifikálódnak (a szülő elhagyja a családot, börtönbe kerül, alkoholizál, bántalmazza az anyát, prostitúcióra kényszeríti saját gyermekét). A nagyobb gyermek **„pótszülői” szerepekbe** kényszerül: gondozza a kisebbeket, dolgozik, tanul, olykor családfenntartói szerepeket vállalnak. Gyakori, hogy éppen az anya viszi magával először az utcára, vagy az apa „futtatja” a saját lányát.

Nincs a fiatal előtt **kongruens minta**, illetve amit a lakásotthonban kap, idegen számára, nem tud vele azonosulni. Legtöbb esetben a gyerekeknek nincsenek is egészséges tanult mintái. A negatív élményeket, beidegződéseket nehéz feldolgozni, feloldani, megváltoztatni. A családi konfliktusok és minták nem törölődnek a családból való kikerüléssel. A családtól való elszakítást traumaként éli meg a fiatal, még ha bántalmazták is családjában. Elutasít minden segítséget, haragszik a világra, ami deviáns magatartást, teljes elutasítást eredményez, mely problémák sokaságát húzza maga után (lopások, prostitúció, bántalmazás, agresszió, engedély nélküli távollétek, ellenállás, egészségromboló magatartás, drog, alkohol stb.)

Családjukból kiszakított neveltjeink, fiatalok sokszor nem a segítséget látják bennünk. Nincs szeretetélményük, számukra az új környezet szükséges rossz, nem a jó szándékot, a segíteni akarást, a megértést látják a dolgozóknak, hanem az ellenséget és lelkük minden terhét ránk zúdítják. A lakásotthonokban nevelkedők lelki-érzelmi-erkölcsi fejlődésében segítséget nyújtanak az intézmény pszichológusai, a lelki vezető, akik rendszeresen rész vesznek a lakásotthoni életben. Személyes beszélgetéseket folytatnak mely a 3. pont alatt részletes kifejtésre kerül. **Gyermekeink közel egynegyede pszichiátriai kezelt**, melynek szükségessége nagyrészt már lakásotthoni körülmények között derül ki. Szakorvosi ellátásuk minden esetben biztosított, illetve biztosított a gondozási helyen pszichológus általi egyéni pszichés megsegítés, valamint a szakmai vezető és a nevelők is nyomon kísérik a gyermekek életében bekövetkező változásokat és életeseményeket.

3. A lakásotthonokban folyó szakmai munka rövid összefoglalása

A lakásotthonok a Szent Miklós Gyermekvédelmi Intézmény részeként gyermekvédelmi szakellátás keretében biztosítják az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek otthont nyújtó ellátását,

különleges szükségletű gyerekek integrált elhelyezését, és a fiatal további utógondozói ellátását. Biztosítja továbbá az anya gyermekével való együttes elhelyezését a Születések Házában, ahol különös figyelmet fordítanak az anya-gyermek kapcsolat kialakítására, az anyaság örömeinek megélésére, a fiatal édesanya megsegítésére, és a koruk miatt különleges ellátást igénylő gyermekek integrált ellátására.

A lakásotthonaink koedukáltak. Korösszetételüket tekintve jelenleg 0-23 év közötti gyerekek, fiatal felnőttek. Nagytöbbségben tinédzser korúak, akiknek nem csak hátrányos helyzetükkel, de életkorukból adódóan identitásuk keresésével is meg kell küzdeniük.

Jelen létszámunk: 38 fő (25 lány 13 fiú).

Ebből 2 gyermek ideiglenes hatállyal elhelyezett, 32 fő nevelésbe vett és 4 fő utógondozói ellátottról kell gondoskodnunk. Közülük 6 fő különleges (3 fő életkorukból adódóan), 1 fő speciális ellátást igényel. 9 fő pszichiátriai kezelt.

Munkánk hatékonysága, az információáramlás és ellátás összehangolása érdekében a rendszeres visszacsatolás elengedhetetlen. Mindezt **esetmegbeszéléseket, lakásotthon nevelői értekezletet, lakásotthononként dolgozói értekezletet, illetve fórumot, csoportértekezletet** (havi rendszerességgel, illetve szükség szerint) tartunk. Ezek feladataink elvégzését megtervezzük, összehangoljuk, az elvégzett munkát ellenőrizzük-értékeljük, az elkövetkező időszak irányvonalát meghatározzuk, és az egyes munkafolyamatok felelőseit is megnevezzük. Nem csak feltárjuk, lehetőség szerint kezeljük is a felmerülő problémákat. Kollégáink és gyermekeink számára kiszámítható, előre tervezhető a munkafolyamat, ez egyfajta biztonságot ad számukra. Mindennapi munkánkat segíti még: a megbeszélésekről készült feljegyzések, szakmai szervezetek által kiadott módszertani levelek, Módszertani Intézményünk által szervezett szakmai műhelyek, és az intézmény belső szabályzatai.

A gyermekek előrehaladása érdekében szorosan együttműködünk mindazokkal a szakemberekkel, akik a szakellátásban kapcsolatba kerülnek neveltjeinkkel, fiatal felnőttjeinkkel (gyermekvédelmi gyámok, pedagógusok, szakorvosok, védőnő, pártfogói felügyelet, rendőrség, gyámhivatal stb.).

Lakásotthonainkban **mentor program működik**: lakásotthononként minden gyermek életét, ügyeit kiemelten is figyelemmel kíséri az egyik dolgozó. Személyes beszélgetéssel egybekötve írják közösen az életvezetési naplót (legfontosabb életesemények, élmények), amit a gyermekek gondozási helyük elhagyásakor magukkal visznek.

Az intézmény a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint az egyes részterületekre vonatkozó részletes Szakmai Program alapján működik. Különös figyelmet fordítunk az egyéni fejlesztési terv szerint folyó munkára. Az itt élő gyerekek életkori képességeiknek megfelelően kiveszik a részüket a mindennapi munkából. Közösen főznek a gyermekfelügyelő segítségével. Szobáikat rendben tartják, takarítják. A közös helyiségek, az udvar, kert rendbetétele is az ő feladatuk, természetesen megfelelő irányítás mellett. Erre azért van szükség, hogy minél több praktikus ismeretekre tegyenek szert. Ezzel biztosítjuk annak feltételét, hogy minden fiatal elsajátíthassa az önálló életvitelhez szükséges munkafolyamatokat, illetve az önálló gazdálkodás alapjait. A Születések Házában nevelkedett leányanyák helyzete speciális, hisz ezen feladatok mellett gyermekeik gondozási és nevelési feladatainak elsajátításával is meg kell birkóznuk. Az édesanyákat életvezetési tanácsokkal látjuk el. Fontos szerepe van a mozgásnak, sportolásnak: baba-mama tornát, és ringató foglalkozásokat tartunk, rendszeresen látogatjuk a játszóházat. A babák fejlődését játékos mozgásokkal, testi érintéssel, hintáztatással, énekléssel, mondókázással igyekszünk fejleszteni. A nagyobb gyermekekkel szerepjátékokat játszunk. Gyakoroljuk az anyákkal, hogy a mai internetes világban hogyan kell eligazodni, hivatalos ügyeket intézni, hogyan gazdálkodjanak majdani családjukban. Mindebben nagyon fontos szerepe van a fejlesztőpedagógusnak.

A felzárkóztatásról neveltjeink számára intézményünk **fejlesztőpedagógusai** gondoskodnak. A Születések Háza kivételével a lakásotthonokból beosztás szerint járnak a fejlesztő pedagógushoz a gyerekek. Az ezen kívül felmerülő igény esetén rendelkezésre áll a gyermek ismereteinek megszerzésében, másnapi felkészülésében, kiselőadás megtartásában, vizsgákra való felkészítésben, ismeretek felelevenítésében. Az év folyamán több neveltünknek nagyon nagy volt a lemaradása, ők rendszeres egyéni fejlesztésen vettek részt.

Tanulmányi helyzetkép:

11 fő általános iskolás, 12 szakiskolás, 1 fő esti tagozaton érettségire készülő, 4 fő speciális iskolába járó gyermekünk van.

Jelenleg 11 gyermekünk jár a helyi általános iskolába, a többiek Nyíregyházán tanulnak szakiskolában, mentális képességük vagy magatartási problémák miatt speciális iskolában. Néhányan Mátészalkán, Tiszalökön szakiskolai tanulmányaikat végzik. Csupán 2 gyermekünknek nincs tanulói jogviszonya (betöltötték a 16. életévet). Minden évben, hagyományosan pizza partit szervez az intézmény azon tanulók számára, akik sikeresen befejezik általános iskolai tanulmányaikat, érettségit vagy szakmát szereznek, illetve akik eljutnak a diploma megszerzéséig.

A Születések Házában a kiskorú anyák többsége nem jár iskolába, helyben a fejlesztő pedagógus foglalkozik velük. Napjaik nagy részét gyermekük gondozásával töltik. Egy utógondozói ellátott anyukánk viszont szakmát tanul. Az Ő kislánya már betöltötte a 4. életévet, a helyi óvodába jár, visszajelzés szerint nincs vele semmi probléma, szépen beilleszkedett. Egy anyuka magántanulói státuszban van, általános iskola 8. osztályát fejezi be.

Tehetséges gyermekeink fejlesztése iskolai keretek között történik. Neveltjeink között 1 fő leigazolt futballista van (15 éves), aki kivételes tehetség edzője szerint.

A magatartás- és kapcsolati zavarokkal küzdő gyermekek heti rendszerességgel számíthatnak **pszichológusunk szakszerű segítségére.**

Feladata többek között a már meglévő, vagy újonnan felmerülő problémák kezelése, enyhítése, segítő jellegű egyéni foglalkozás keretében, melyek leginkább a beilleszkedés megsegítésére, az agressziókezelés, indulati kontroll, szociális készségek fejlesztésére, az empátia, tolerancia, szolidaritás készségeinek fejlesztésére irányul. A problémás gyermekek felmérése után különböző pszichológiai módszerekkel dolgozik az egészséges lelki egyensúlyuk visszaállításáért. A lakásotthonokban többek között a lakásotthonba érkező és az ott élő gyermekek, fiatalok beilleszkedését, alkalmazkodását, problémáik megoldását, aktuális események feldolgozását segíti szupportív terápia során vagy közösségekben kisebb csoportokban játékkal. Az egyéni foglalkozás során a diagnosztikai szakaszban különböző tesztek végéig el (leggyakrabban Világjáték-teszt, rajzteszt vagy más személyiségteszt, stb.). Ezek a tesztek segítséget nyújtanak a problémák hátterének feltérképezésében.

A szabadidő hasznos eltöltésére éves tematikát dolgozunk ki. Számtalan program áll gyermekeink rendelkezésére (kirándulás, táborozás, tematikus táborok, Élményfürdő, Vadaspark, budapesti hajókirándulás, főző verseny, Ki-mit-tud, szavaló verseny, rendezvényeken való részvétel, záródoklatok stb.), melyről intézményünk kiadványa, facebook oldalunk, és a Nyíregyházi Egyházmegye, mint intézményünk fenntartójának honlapja rendszeresen beszámol. Rendezvényeink, eseményeink egy része intézményi szervezésben, másik része saját szervezésben történik. Igyekszünk kihasználni, hogy vannak kerékpárjaink, ezen alkalmakkor nem csak az ezzel járó élménnyel gazdagodnak neveltjeink, hanem a helyes közlekedési szabályokkal is bővítjük ismereteiket. Ezeken felül a gyermekek részt vesznek a városi kulturális és sport rendezvényeken, illetve az iskolák által szervezett eseményeken, színházi előadásokon, és gyermekfesztiválokon.

Prevenációs előadásokat is szervezünk, intézményi pszichológusunk, fejlesztő pedagógusunk és meghívott külsős előadók részvételével (védőnő, rendőrségi munkatárs, más szociális intézmény munkatársa). Fontosnak tartjuk, hogy neveltjeink megfelelő eligazítást kapjanak életük legfogékonyabb szakaszában az

egészségről és az egészségügy szolgáltatásairól. Tanulják meg az egészség értékét, ismerjék meg az egészségügyi szolgáltatás lehetőségeit, tudjanak fejlesztésük lehetőségeiről és megromlása esetén a segítség kérés lehetőségével is tisztában legyenek.

Kiemelt helyen szerepel életünkben a gyermekek születésnapjának, egy-egy végzettség megszerzésének megünneplése. Lehetőség szerint meghívhatják barátait, hozzátartozóikat. Nagy hangsúlyt fektetünk nemzeti és egyházi ünnepeink méltó megünneplésére (március 15., augusztus 20., karácsony, vízkereszt, húsvét stb.) hagyományaink őrzésére (pl. húsvéti tojásfestés, karácsonyi mézeskalács készítés, farsang stb.) Meghitt hangulatban közösen készülünk az ünnepekre, s lehetőségeink szerint igyekszünk minél több programot szervezni a gyermekeknek (közös főzés, szalonnasütés, kézműves foglalkozás, szüreti felvonulás, műveltségi vetélkedők, prevenciós előadások, színházlátogatás, hajókirándulás stb.).

Megragadjuk a **pályázati lehetőségeket** is. Kiemelném a K. V. Társulat – Kacsacsőrű Művészeti Nonprofit Kft. által „Szerтеленül” c. komplex színházi nevelési programban való részvételünket, ami közel másfél évig tartott. Téma: a drog-, alkohol-, és gyógyszerfüggőség. A pályázat célja: potenciálisan veszélyeztetett gyermekek számára interaktív színházi nevelési módszerekkel hívta fel a figyelmet a függővé válás folyamatára, a megelőzés és segítségkérés fontosságára.

Az idei évben együttműködési megállapodást írtunk alá A Népi Hagyományok Ápolásáért Alapítvánnyal, így részt veszünk a „Váltsd Valóra a Mesét” projektünkben, ami élmény- és táncpedagógiára épül egy éven keresztül.

Eredményeink:

- Az évek folyamán több fiatal szakmával, egyetemi végzettséggel, érettségivel hagyta el gondozási helyét és megkezdtek önálló életüket.
- Engedély nélküli eltávozások időtartama alatt elkövetett szabálysértések, bűncselekmények száma számottevően csökkent.
- Prostitúciót, pszichoaktív szerek használatát teljesen, - alkohol fogyasztást valamelyest sikerült visszaszorítani ellátottjaink körében.
- A színes programoknak köszönhetően az utcán csellengő-kóborló gyermekünkkel kevesebbel lehet találkozni.

Úgy tapasztaljuk, hogy volt és van értelme a sok személyes beszélgetésnek, rendszeres pszichológiai, pszichiátriai megsegítésnek, illetve a prevenciós előadásoknak.

Képző intézmények felvették intézményünkkel a kapcsolatot. Tárgy évben 3 alkalommal gyakorlati és vizsga helyet biztosítottunk lakásotthonainkban. Ennek eredménye potenciális dolgozó megnyerése, felvétele volt. Ez egy lehetőség, hogy megismerjék szakmánkat azon szakokon, ahol potenciális munkaerők tanulnak és munkánk alapján jó hírünket keltsék.

Lelki egészségünk megvédése, és fejlődése érdekében Intézményünk speciális abból a szempontból, hogy egyházi fenntartás alatt áll. Intézményünk lehetővé teszi a **hitélet gyakorlását**. A lelki vezető heti rendszerességgel látogatja lakásotthonainkat. Egyéni- és csoportos beszélgetéseket folytat a gyerekekkel és az ott dolgozó szakemberekkel. Ezeken a beszélgetéseken felmerülnek vallási témák, iskolai-tanulási kérdések vagy nehéz nevelési problémák, élethelyzetek. Ezen kívül keresztény életségkérdés és életvitelt is közvetít. Szervezi és részese szabadidős programjainknak.

4. Az ellátás során felmerülő általános problémák és azokra adott szakmai válaszok

Nehézséget jelent az egységben:

Leányanyák speciális élethelyzetben vannak azzal, hogy gyermek, illetve fiatakoruk ellenére gyermekük érkezésére várnak, valamint gondozási nevelési feladatot kell ellátniuk. Az édesanyák mentális állapotát

nagyban befolyásolja a családi háttérük, és annak a lehetősége, hogy hogyan tudnak majd hazakerülni gyermekükkel. A fiatal számára a korai szülés, az anyai teendők, maga a felnőtté válás, a szülői szerepvállalás igen nehéz feladat. A leányanyákat az otthonba érkezést követően szinte mindenre meg kell tanítani a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatban, hiszen még ők is gondozásra, nevelésre szorulnak. A leányanyasággal leggyakrabban a hátrányos helyzetben lévő, gyakran nevelésbe vett serdülők körében találkozunk. Ők azok, akik korai párkapcsolatok kialakításával mintegy menekülési útvonalként nagyon fiatalon vállalják a gyermek szülést, abban a reményben, hogy majd az anyaság bekövetkeztével megteremtik a felnőtté válást, a „nagykorúsítást”. Általában családjukkal megromlik a kapcsolatuk, kortársaiktól eltávolodnak, a terhesség miatt félbe maradnak a tanulmányok. A tizenéves anyák többsége nem fejezi be az általános iskolát sem, így szakma megszerzésre kevés az esélyük.

A fenti nehézségre szakmai megoldásunk az, hogy a megfelelő személyi és tárgyi feltételek, szükségletek biztosítása mellett, a fiatal anyákat felkészítsük anyai és szülői feladatokra, az azzal járó felelősségvállalásra, segítsük az anya és gyermeke közötti harmonikus kapcsolat kialakulását. Amennyiben egy anya hosszabb távon nem képes/érzi magát képesnek a fent leírtak teljesítésére (segítséggel sem), szükséges az anyát és a gyermeket szükségletüknek megfelelő gondozási helyre elhelyezni.

Fontosnak tarjuk a tanulmányok lehetőségek és képességek szerinti folytatását ebben a nehéz és megterhelő helyzetben is. Nehézséget jelent a szakma megszerzésében a kötelező szakmai gyakorlat teljesítése kisbaba mellett. Óvodáskorú gyermekek esetén, mivel már megoldott a gyermek napközbeni elhelyezése, mindez könnyebben megoldható.

Az ellátottak gondozási helyükről való engedély nélküli eltávozása: Az engedély nélküli távollétek okai: a család hiánya, szülők iránti lojalitás, szabadságvágy, szabályoktól-kötöttségektől való idegenkedés, párkapcsolathoz való túlzott ragaszkodás. Információink szerint távollétük nagy részét szülői háztartásban, vagy párjuk családjában töltik. Meglátásunk szerint a gyermek és a szülő nem értik miért került sor a gyermekvédelmi gondoskodás elrendelésére, milyen okokból és célzattal, valamint hogy mit kell tenni a nevelésbe vétel megszüntetése érdekében. Mivel nem önszántukból vannak a lakásotthonban nem fogadják el elhelyezésük okát, illetve célját. Az engedély nélküli távollét következménye: tanulmányi kötelezettség nem teljesítése, meglévő egészségügyi problémák ellátatlansága, és a visszaérkezők egészségügyi problémái (fejtetvesség, rühesség, ágyi poloska, különböző bőrbetegségek). Előfordulhat, hogy ezen idő alatt törvénysértés történik (bűncselekmények, garázdaság, verekedés, lopás, szabálysértések, illetve neveltünk ellen elkövetett bűncselekmények). Sajnos ezeknek sincs következménye, vagy olyan sok idő eltelik a rendőri intézkedésig, hogy már szinte feledésbe merült.

Ezen esetekben a rendőrségi feljelentéseket, körözéseket minden esetben a törvényi előírásoknak megfelelően elrendeljük. Az engedély nélküli eltávozás (szökés) rendkívüli esemény, melyeknek időpontját, körülményeit az eseménynaplóban rögzítjük. Ha a gondozott gyermek engedély nélkül eltávozott a gondozási helyéről, vagy oda a számára előírt időpontban nem tért vissza a törvényi előírásoknak megfelelően megkíséreljük felkutatni a tartózkodási helyét. Ha az eltűnt gyermek 14 éven aluli, vagy betegsége, fogyatékosága miatt magáról gondoskodni nem tud, haladéktalanul, egyéb esetben 24 órán belül az ügyeletben lévő gyermekfelügyelő telefonon értesíti az illetékes rendőri szervet a gyermek gyermekvédelmi gyámját, lakásotthoni nevelőt, szakmai vezetőt az eltűnt gyermek felkutatása érdekében. A legközelebbi munkanap alkalmával a rendőrséggel írásban is közöljük az eltűnt gyermek személyi adatait, személyleírását, az azonosítására alkalmas jellegzetességeit (pl. sebhely, műtéti heg, tetoválás, anyajegy, beszédhiba, terhesség), az eltűnéskor viselt ruházatát, az eltűnés körülményeit, és a vélt feltalálási helyeket, valamint továbbítjuk az azonosításra alkalmas fényképet. Mind ezt a szakmai irodának kell jelezni, onnan történik az írásos közlés. Ha az eltűnt gyermeket a lakásotthon megtalálta, vagy ha a gyermek önként visszatért, erről az illetékes rendőri szervet, illetve a gyermek gyermekvédelmi gyámját haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül értesítjük. A rendőrség által megtalált gyermek előkerüléséről a gyermek

gyermekvédelmi gyámját, szülőjét értesítjük. Az eltűnt gyermekekről a lakásotthon nyilvántartást vezet, és arról – a hatóság megkeresésére – az adatvédelmi szabályok betartása mellett adatokat szolgáltat. A lakásotthonba visszakérült eltűnt gyermekkel - amennyiben lehetőség van rá a gyámja bevonásával - a gondozási helyen folytatott egyéni beszélgetés keretében megpróbáljuk feltárni eltűnése okát és körülményeit, valamint az eltűnés alatt vele történeteket (követett-e el vagy ellene követtek-e el bűncselekmény), tartózkodási helyét, megélhetése forrásait. A beszélgetés megtörténtét és tartalmának lényegét írásban dokumentáljuk, és amennyiben szükséges a megfelelő intézkedéseket megtesszük (orvosi ellátás, pszichológusi megsegítés, gyermekbántalmazási adatlap kitöltése, vizsgálat lefolytatása, rendőrségi feljelentés megtétele).

Törekszünk a gyerekekkel nyíltan kommunikálva megérteni vágyaikat és a lehetőségek és szabályok és keretek figyelembevételével megadni nekik életkorának és mentális állapotának megfelelő olyan mértékű szabadságot, amit egy hasonló korú, családban nevelkedő gyermek is megkaphat (pl.: egyeztetett időkeretek között - hétvége, kimenő idő - önállóan is bemehet a városba, meglátogathatja osztálytársát stb.). Ezzel célunk csökkenteni az engedély nélküli távolléteket.

Támogatjuk a szabadidő hasznos és a gyerekek érdeklődésének megfelelő eltöltését különböző programok szervezésével a szökések megelőzésének érdekében. További prevenciós előadások tartása is célravezető lehet, akár szülő bevonásával.

A megoldás érdekében szükséges lenne ezen ügyekben a soron kívüli intézkedés a hatóságok részéről, hogy ne húzódnak az ügyek.

Hosszú időn keresztül nincs döntés a gyermekek nevelésbe vételéről. Időbeni intézkedések hiánya (tartózkodási hely bejelentés, hivatalos irat beszerzése, beiskolázás, egészségügyi problémák ellátatlansága stb) megnehezíti a gyermek beilleszkedését, illetve késlelteti feladataink elvégzését.

Megoldás lehetne ideiglenesen elhelyezett gyermekek esetében azonnali eseti gyermekvédelmi gyám rendelése (mivel a szülő nem együttműködő, nem fellelhető, érdektelen stb.). Nevelésben lévő gyerekeknél bizonyos feladatokra osztott gyámság meglétét lehetne biztosítani a gondozási helyen (hasonlóan a nevelőszülői osztott gyámsághoz). Sokszor húzódnak a vizsgálatok az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek esetében a Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság leterheltsége miatt. Több foglalkoztatott szakemberre lenne szükség. A gyámhivatali ügyintézők is leterheltek a magas esetszám miatt, így nem tudnak időben határozatot hozni.

Gyermekeink nem szükségleteiknek megfelelő intézményben vannak elhelyezve. 9 gyermekünk állandó pszichiátriai gyógyszerrel szed. Egyre több a fogyatékossgal, komoly betegséggel (cukorbeteg, ortopédiai deformáció), pszichiátriai zavarral (magatartási és emocionális zavarok, disszociatív jegyek) érkező gyermekünk. Nincs számukra intézmény (többnyire éveket kell várni az elhelyezésre), ahol a szükségletüknek megfelelő, szakszerű ellátást kapnának. Speciális, szükségletnek megfelelő intézmények létrehozására lenne szükség, megfelelő szakmai teammel, akik megfelelő bérezést kapnának, így nem lennének pályaelhagyók.

Fontos lenne az elhelyezés előtt a **korrekt információáramlás**. Sajnos az is előfordul, hogy előzetes bejelentés és valós, hiteles háttér információk nélkül kerül a lakásotthonba a fiatal. Sokszor nem derül fény a valós információkra a jelzésnél, így csak az elhelyezés után szembesül a gondozási hely a problémával. (Jött már rühes, tetves, nemibeteg gyerek, áldott állapotban lévő kiskorú és mindez csak később derült ki.) Így nem tudjuk felkészíteni sem a csoportot, sem a dolgozót a fogadására, nem ismerjük a gyermek habitusát, problémáit, egészségi állapotát stb. A gondozási helyen nem állnak rendelkezésre a GYSZ-es adatlapok, amelyek az információt tartalmazzák. A GYVR bevezetése reményeink szerint megoldás lesz erre a problémára.

Gondozási hely változtatásra is sokat várunk, egy-egy szükséglet megállapítása után akár 2-3 évet is várunk az elhelyezésre. Beutaláskor nem biztos, hogy a megfelelő közösségbe/lakásotthonba került. Sajnos férőhely hiánnyal küzdenek a gondozási helyek, így egy-egy jelzésnél nem feltétlenül a szükségletének megfelelő helyre kerül a beutalt kiskorú, hanem arra a helyre, ahol üres férőhely van. Részbeni megoldás lehetne, ha rugalmasabb gondozási hely változtatásra nyílna lehetőség. Pl. intézményen belül lakásotthonok között lehetne áthelyezni gyereket.

A szülői elhanyagolás következményeként a **tanulási nehézség, illetve a nagyfokú lemaradás** is jelen van ellátottjaink körében. Neveltjeink tudásbeli lemaradása nagyon nagy, illetve gyenge, hiányos alapokkal érkeznek a lakásotthonba. Legtöbbször az alapvető olvasási és számolási készségeknek sincsenek a birtokában, így sikerélmény sem éri őket. Éppen ezért nagyon nehéz a napi tanulmányi munkát megkövetelni tőlük. Ennek súlyos következményei lehetnek: piacképes szakma megszerzésének hiánya, amihez később társul a társadalomba való beilleszkedés nehézségei (szegénység, megélhetési gondok, estleges bűncselekmények).

A nehézség megoldása érdekében az intézményünk fejlesztő pedagógusa rendszeresen tartja a kapcsolatot a gondozottak osztályfőnökeivel, szaktanáraival. A megszerzett információk, és az osztályzatok alapján egyénileg foglalkozik a tanulásban lemaradottak felzárkóztatásával, fejlesztésével. A részképesség-zavaros (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) gyermekekkel egyénre szabott fejlesztő foglalkozásokat tart, szükség esetén javasolja a gyermek iskolai pedagógusának a pedagógiai szakszolgálat, ill. nevelési tanácsadó vizsgálatát. Ezen kívül igyekszünk megkeresni azokat az oktatási intézményeket, ahol különböző felzárkóztató képzésekkel segítik neveltjeink iskolai tanulmányainak befejezését, piacképes szakma megszerzését. A leányanyák, illetve kismamáink esetében keressük az iskolákat, ahol magántanulói státuszt biztosítanak számukra.

Fontos feladat számunkra, hogy neveltjeink befejezzék az általános iskolai tanulmányaikat, és amennyiben lehetséges szakmát szerezzenek, mire kikerülnek intézményünkéből. Fontos lenne ennek a nehézségnek a kezelésére azzal tisztában lenni, hogy csupán hiányosságokból adódnak a lemaradások, vagy esetleg részképesség zavar áll a háttérben. Ehhez szükséges lenne a szakvélemények rendelkezésre állása. Sok esetben nem rendelkezőnk szakvéleménnyel, így a szaktanárhoz sem jut el a szakvélemény vagy nem veszik figyelembe a szakvéleményben leírtakat, ami a gyermek alulteljesítéséhez vezet, s az iskolai kudarcok fokozódásához, annak ellenére, hogy a részképesség-zavar felderítésre került. Más esetben elmarad esetleg a szükséges fejlesztés, terápia. Ennek megoldása érdekében a Pedagógiai Szakszolgálatnál több szakembert kellene foglalkoztatni, hogy ne legyenek „várólisták”.

Sok esetben nem működik a családgondozás. A szakellátás célja, hogy a bekerülő kiskorúak minél kevesebb időt töltsenek el kijelölt gondozási helyükön. Ennek elérése érdekében a családba gondozásuk és társadalmi beilleszkedésük érdekében egyéni gondozási nevelési tervet készítünk. Szem előtt tartjuk a meglévő vérszerinti kapcsolatok ápolását, erősítését. A felmerülő problémák, kérdések kapcsán szakmai team keretében értekezletet, esetmegbeszéléseket tartunk. A külső és belső intézményekkel, gyámhivatalokkal, társhatóságokkal, iskolákkal, háziorvossal, védőnővel, rendőrséggel való jó kapcsolattartásra törekszünk. Elősegítjük az illetékes gyámhivatal által előírt kapcsolattartást a szülőkkal, rokonokkal más hozzátartozókkal, a mielőbbi családba gondozás elérése érdekében.

Családgondozás hatékonyabbá tétele: hatékonyabb és szorosabb együttműködés elérése az illetékes gyermekjóléti szolgálat családgondozóival. Kiemelt hangsúlyt helyezve azokra a kapcsolattartásokra, ahol javítható a család helyzete, annak elérése érdekében, hogy a gyermek visszakerülhessen a családjába. Ennek érdekében havonta egyszer, szükség esetén többször is egyeztető beszélgetések összehívására kellene törekedni, a családot hatékonyabban, közösen segíteni abban, hogy megfeleljenek azoknak a követelményeknek, melyek elengedhetetlenek a gyermek hazakerüléséhez. Fontos lenne a vérszerinti családgondozó bevonásával felkutatni azokat a lehetséges rokonokat, akikkel van remény a kapcsolattartás megvalósulására, elősegíteni a folyamatos kapcsolattartás kialakulását és működését. Hatékony volt az a

korábbi gyakorlat, hogy a gondozási helyeken történt családgondozás. Egyrészt külön munkakör volt, a családgondozó megfelelő létszámmal dolgozott, mint független szakember. Ezt a feladatot jelenleg hozzákapcsolták egy amúgy is összetett feladatot ellátó szakember munkaköréhez, amit a legtöbb esetben nem tud ellátni, így a családgondozás háttérbe szorul a többi feladat ellátása mellett. Meggondolandó lenne visszaállítani a családgondozást a gondozási helyekre.

Szakmában a fiatalok körében magas a pályaelhagyási arány – a dolgozók egy idősebb generációt képviselnek. Sajnos nincs megfelelő utánpótlás, nincs kinek átadni a megszerzett jól bevált gyakorlati tapasztalatokat. A fiataloknak nem vonzó ez a terület, és ha mégis kipróbálják, az első problémánál elhagyják a pályát. Szakembereink pótlására egy alternatíva: **képző intézményekkel kapcsolat felvétel**, és gyakorlati hely biztosítása lakásotthonainkban (intézményünkben ez a munka már elindult). **Makrokörnyezet:** meglátásunk szerint kisebb súrlódások előfordulnak a helyi lakosokkal. A hozzánk eljutott problémákat minden esetben kivizsgáltuk, az általunk gondozott gyerekek nem keveredtek rongálásba, bűncselekménybe. Valóban jellemző a csoportosulás, mivel leginkább a hasonló sorsú és körülmények között élőkkel tudnak barátságot kialakítani.

5. A lakásotthonok fejlesztési lehetőségei és/vagy szükségszerűsége

Szakmai munka fejlesztése:

Szívesen fogadnánk állandó rendőri körzeti megbízotti jelenlétét. Néhány évvel ezelőtt ez jól működött, mert a településen csoportosuló fiatalokat beküldte a lakásotthonokba és közbelépett, ha szükséges volt. Volt némi kontroll.

Hasonlóan jónak tartottuk, hogy a városban csellengő, iskolakerülő fiatalokat ellenőrizte az „Iskolakommandó”. Ez által intézményünkben mérhető volt az iskolai hiányzások csökkenése.

A gyermekek és hatékony munkavégzésünk érdekében szorosan együttműködünk mindazokkal a szakemberekkel, akikkel munkánk során kapcsolatba kerülünk (pl. gyermekvédelmi gyámok, pedagógusok, szakorvosok, pártfogó stb.). Azonban egymás munkájának, kompetencia határának ismerete hiányos. Tisztázatlanok a feladatkörök, esetenként átfedések vannak a kompetenciák esetében. Fontos lenne a különböző szakterületeknek az összehangolása, egymás munkájának a megismerése, elismerése, hatékony segítése, információ csere. Újból életre kell hívni a kerekasztal beszélgetéseket és jó gyakorlattá tenni azt.

Jogszabályok módosítására lenne szükség a rendszer hatékony működéséhez, illetve a szociális, gyermekvédelmi törvény gyakorlati módosítására, ésszerűsítésére, életszerűsítésére. Úgy véljük mind a társadalmi-gazdasági változások felgyorsultak, a szabályozásuk, azonban nem gyorsult ilyen ütemben. Betartható és alkalmazható szabályozásra lenne szükség, a már hatályos jogszabályok felülvizsgálata szükségessé vált.

Tárgyi fejlesztés:

- Villany vezetékek teljes cseréje, átvezetékélése.
- A hozzátartozók kapcsolattartása létfontosságú az ellátottak számára. Ennek a megvalósítását az otthon által biztosított kapcsolattartó helyiség létrehozásával tudnánk még hatékonyabban megvalósítani, ahol nyugodt családi légkörben találkozhatnak egymással a családtagok.
- Szakmai iroda biztonságos lejárata kiépítése, illetve a dolgozók gépkocsival való parkolásának megoldása.
- Egészségügyi szobák kialakítása, szökött és fertőzött betegségek miatt.
- Egy nagy filagória/közös tér kialakítása közösségi rendezvényekhez, szabadidő eltöltéshez.
- Kerítések javítása, telkek körbekerítése.
- 1., 2., 3-es lakásotthonban az udvar lezárása a kert felől.
- Zárható kis- és nagykapu esetleg kaputelefonnal.
- Az udvaron lévő melléképületek felújítása/bontása, ahol szükséges.
- Járdák felújítása.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

Tájékoztatás Nyíregyháza közigazgatási területén a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő lakásotthonokkal kapcsolatban

1. A lakásotthonok helye, kapacitása, személyi és tárgyi feltételei

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában Nyíregyháza közigazgatási területén a **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Központ Mátészalka** (4700 Mátészalka, Képes Géza utca 2.) (továbbiakban: Gyermekvédelmi Központ) intézmény által működtetett Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Központ IX. számú Lakásotthona (4432 Nyíregyháza – Nyírszőlős Pannónia utca 67.) (továbbiakban: IX. számú Lakásotthon) és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Központ X. számú Lakásotthona (4432 Nyíregyháza-Nyírszőlős, Csabagyöngye utca 87.) (a továbbiakban: X. számú Lakásotthon) valamint **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat** (4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál utca 3.) intézmény által működtetett Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Gyermekvédelmi Központ Befogadó és Gyermekotthona (4432 Nyíregyháza-Nyírszőlős Vasút utca 53.) (a továbbiakban: Befogadó és Gyermekotthon) található.

A IX. számú Lakásotthon és a X. számú Lakásotthon 1997. november 01-én, a Befogadó és Gyermekotthon 1999. október 01-én kezdte meg működését a településen a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat fenntartásában.

A IX. számú Lakásotthon 12 fő, a X. számú Lakásotthon 10 fő, a Befogadó és Gyermekotthon 20 fő engedélyezett férőhelyszámmal biztosítja a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek teljes körű ellátását.

Személyi feltételek:

A IX. számú és a X. számú Lakásotthon a Gyermekvédelmi Központ XI. számú szakmai egységét képezi. A Lakásotthonok a személyes gondoskodást nyújtó, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30. NM. rendelet) (továbbiakban: NM. rendelet) 1. számú melléklet II. Szakellátások részében meghatározott szakmai létszámmal rendelkeznek, jelenleg a gyermekvédelmi ügyintéző munkakör betöltése nem biztosított. Az intézmény az álláshelyet folyamatosan hirdeti a közszéfera állásportálján.

A Befogadó és Gyermekotthon vonatkozásában az NM. rendeletben meghatározott minimum szakmai létszám felett 1 fő nevelő, 2 fő gyermekfelügyelő és 1 fő gyermekvédelmi asszisztens szakmai létszám biztosított.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

Tárgyi feltételek:

A IX. számú Lakásotthon épülete emeletes, a lakásotthonhoz nagy udvar és kert tartozik, a kert 4 m magas kerítéssel történő körbekerítése 2020. nyarán valósult meg annak érdekében, hogy a szomszédok megzavarása nélkül a gyermekek az udvaron játszhassanak. 2019-ében valamennyi gyermek új ágyat kapott, a szekrények és a közösségi helyiségek bútorzatának cseréje szükséges. Az épület tekintetében a nyílászárók cseréje szükséges. A lakásotthonban élő gyermekek teljes körű ellátásához szükséges tárgyi feltételek biztosítottak.

A X. számú Lakásotthon épülete emeletes, 2014. augusztusában lett felújítva, műanyag nyílászárókat építettek be, megtörtént a külső szigetelés és a teljes tetőcsere. 2019. évben a lakásotthonban az elhasználódott ágyak cseréje megvalósult, az épületben a belső tisztasági festést minden évben elvégzik az intézmény karbantartó munkakörben dolgozó munkatársai. A lakásotthonban a szekrények és a közösségi helyiségek bútorzatának cseréje szükséges. A gyermekek ellátásához szükséges eszközök, tárgyi feltételrendszer biztosított.

A Befogadó és Gyermekotthon egy 1 emeletes épületben található, 2014-ben az épület teljes külső felújítása (nyílászárók és a tető cseréje, az épület szigetelése) valósult meg. 2018-ban felújításra került a házhoz tartozó terasz és az udvaron lévő játszótér. 2019-ében a bútorzat cseréje valósult meg. Az udvar és a lakásotthon környezete tiszta rendezett. A gyermekek teljes körű ellátásához szükséges tárgyi feltételek biztosítottak. A Befogadó és Gyermekotthon az EFOP-2.2.4-VEKOP-16-2016-00001 "Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatási feladatok infrastrukturális feltételeinek javítása" projektben érintett mely jelenleg a megvalósítás szakaszban van. A megvalósítás dátuma: 2020.12.31. A projekt várható fenntartási időszakának vége: 2025.12.31.

2. Az ellátottak szociális, egészségügyi és mentális körülményeinek bemutatása

A gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek többnyire halmozottan hátrányos helyzetű családokból kerülnek kiemelésre. Az otthont nyújtó ellátásban élő gyermekek többsége alulszocializált, az általános társadalmi normák betartása részükről nagy erőfeszítést igényel. Jellemző, hogy tanulmányi téren lemaradásuk van, életkorukhoz képest alacsonyabb osztályfokozatba járnak, ennek következményeként iskolai beilleszkedésük nehézkes.

A gondozási hely minden gyermek számára biztosítja az életkorának, egészségügyi állapotának megfelelő teljes körű ellátást. Az iskolába járás feltételei, az egészségügyi alap- és szakellátásokon, szakértői vizsgálatokon való megjelenés és az ellátás igénybevétele biztosított. A Nyírszőlősen működő, Szociális és

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában lévő gyermekotthonban és lakásotthonokban átlagos és különleges szükségletű gyermekeket látnak el.

Amennyiben a gyermekek beilleszkedési, magatartási, tanulási vagy mentális problémákkal küzdenek, ezek kezelését az intézmény kiemelten fontosnak tartja. A gyermekekkel rendszeresen fejlesztőpedagógus és pszichológus foglalkozik. A pszichológus hatékonyan segít a gyermekek feszültségének csökkentésében, melyet a vérszerinti családból történő kiemelés traumája okoz. A kamaszkorú gyermekeknél az életkori sajátosságként jelentkező testi és személyiségi változások, mint ahogy a vérszerinti családban nevelkedő gyermekek esetében is, feszültséget okozhatnak a szűkebb-tágabb társadalmi környezetben. Ezek kezelésében a pszichológusi megsegítés szintén sokat jelent.

Az otthont nyújtó ellátás során a gyermekvédelmi szakemberek célja, a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekeknek és fiataloknak otthont nyújtó ellátást biztosítása, hogy a lakásotthonainkban a családi otthonhoz hasonlóan berendezett, általuk is alakítható, otthonos és biztonságos környezetben élhessenek. Naponta láthassanak, tapasztalhassanak a gyermekek a mindennapi élet dolgaival kapcsolatos praktikus ismereteket, legyen lehetőségük azok elsajátítására. A családjukból kiemelt gyermekek a lakásotthonokban családi körülmények között gyakorolhassák a mindennapi természetes társadalmi kapcsolatokat. A szakemberek munkáját legjobb tudásuk szerint, a gyermekek feltétel nélküli elfogadásával, érzelmi biztonság megteremtésével, empátiával, egyéni bánásmód alkalmazásával igyekeznek végezni. Végső cél a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, ennek hiányában az önálló életre való felkészítés.

A lakásotthonok körül családi házak, kisebb-nagyobb telekkel, kertekkel. Ez is jó példaként szolgálhat gyermekeinknek, hogy hogyan kell rendben tartani egy családi ház környékét, hogy a kertműveléssel hogyan lehet hozzásegíteni a családot a létfenntartás kiegészítéséhez.

3. A lakásotthonokban folyó szakmai munka rövid összefoglalása

A lakásotthonokban a szakmai munka az érvényes fenntartó által jóváhagyott szakmai programban foglaltak szerint működik.

Legfőbb cél, hogy az egyéni gondozási-nevelési tervben meghatározott célok és feladatok egyénre szabottan a maradéktalanul teljesüljenek. A cél az, hogy gyermekvédelmi szakemberek segítsék a gyermekeknek megérteni és feldolgozni mindazt, ami velük és családjukkal történt. Ennek érdekében felkészítik a lakásotthoni csoportot az új gyermekek érkezésére, befogadására. Hangsúlyt fektetnek a toleráns viselkedésre, elkerülve ez által a bántalmazásokat.

A lakásotthonokban folyó munka színes, rendkívül sokrétű. Minden gyermek más és más, különböző megközelítést igényel. **Biztosítani kell a nyitott kapcsolatrendszert, melynek során egészséges, baráti,**

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

párkapcsolatok, felnőtt- gyermek kapcsolatok bontakozhatnak ki. Ennek érdekében olyan őszinte légkört szükséges teremteni, melyben a különböző képességű gyermekek biztonságban érezhetik magukat.

A cél a gondozott gyermekek és fiatalok számára az otthon nyújtó ellátás biztosítása. Ennek része a teljes körű ellátás, ami kiterjed: az ételem, a tisztasági szerek, a ruházat, a tanszer, a játék, szabadidős és sporteszközök a zsebpénz szolgáltatására, az utógondozás, utógondozói ellátásra. Elősegítik a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésüket az életkoruknak, egészségi állapotuknak és egyéb szükségleteinek megfelelően, biztosítják mentálhigiénés és egészségügyi ellátásukat, gondozásukat, nevelésüket és lakhatásukat.

Cél továbbá, a gondozottak egyéni elhelyezési tervében foglaltak megvalósítása: oktatási kötelezettségek teljesítése, felkészítés a képességek szerinti legmagasabb szintű önálló életvitelre, tehetséggondozás, önmegvalósítás, egészségügyi ellátás - egészséges életmódra nevelés, környezettudatos magatartás kialakítása, személyiségük harmonikus fejlődésének elősegítése - identitás erősítése, társadalmi integráció, szükség esetén személyiségkorrekció, oktatás, gyógypedagógiai ellátás, szabadidő tartalmas eltöltése, felkészítés a pályaválasztásra és a felelősségteljes életre. Előkészítik a gyermekek családi környezetükbe történő visszahelyezést, segítik, támogatják a családi kapcsolattartást, ha ez nem lehetséges elősegítik, illetve biztosítják az önálló életének megkezdéséhez szükséges utógondozást.

Különleges ellátást biztosítanak a tartósan beteg, a fogyatékos, különleges szükségletű gyermekek számára.

A szakmai munka alapja: az egyéni felelősség a napi munka során, minden gondozott ismerete, kiszámíthatósággal, tervezhetőséggel, közös programokkal, a biztonságérzet erősítése gondozott és munkatárs számára is.

A célok eléréséhez használt módszerek:

Nyitott kapcsolatrendszer biztosítása, melynek során egészséges, baráti, párkapcsolatok, felnőtt- gyermek kapcsolatok bontakozhatnak ki. Ennek érdekében olyan őszinte légkör megteremtése, melyben a különböző képességű gyermekek biztonságban érezhetik magukat.

- Kapcsolataik a településen és az oktatási intézményben kialakult barátságok ápolása, a makro közösségbe való beilleszkedésük segítése a fő feladat.
- Közös napi feladatok megoldása során biztosítják a szakmai egységen belül, hogy az integrált gyermekközösség minden tagja saját képességeit kibontakoztathassa, ezáltal magát hasznosnak érezhesse. Ezzel elősegítve, hogy speciális, különleges képességeik kibontakozhassanak.
- Közös szórakozási, szabadidős tevékenységek során biztosítják, hogy mindenki bemutathassa saját képességeit, bizonyítva hogy a különböző képességű gyermekek egyénileg mind külön- külön értékesek.
- A differenciált feladat meghatározással elkerülnek a látszatát annak, hogy az együtt-nevelkedő különböző adottságú gyermekek teljesítménye nem azonos értékű.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

- Tapintatosan figyelembe veszik a különböző gyermekek intimitás iránti igényét. Az ilyen irányú problémákat személyes beszélgetésen alkalmazott módszerekkel kezelik, melynek alapja a bizalom és a titoktartás.
- Nevelési módszerek egészét úgy koordinálják, hogy a különböző képességű gyermekek egyazon értékrendszer szerint élhessenek.

Alapelvek:

Nevelési alapelvek

A nevelés-gondozás folyamata elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, míg a gondozás szűkebb fogalom. A gondozás során nevelés is folyik, a nevelés pedig nem korlátozódik a gondozási helyzetekhez.

A lakásotthonok nem azok a helyek, ahol csak kiszolgálják a gyerekeket, de nem nevelik. Ennek az lenne a következménye, hogy a gyerek a nevelőt kiszolgáló személyzetnek tekinti és nem hajlandó együttműködni vele nevelése-gondozása érdekében. Elfogadhatatlan viszont az a véglet is, ha úgy akarnánk gyerekeket nevelni, hogy közben nem törődnek velük eleget, gondozásukat elhanyagolnák. Ez a gyermekekben ellenállást szülne, azt élnék meg, hogy csak követelnek a nevelők tőlük, de nem nyújtanak törődést, odafigyelést.

Meg kell nyerni a gyermeket, és ki kell építeni benne azt a kötelességtudatot, hogy nevelőjével-gondozójával együttműködjön.

A közös munka alapelve

A személyes kapcsolatok körében zajló együttműködés hatékonysága a munkatársak motiváltságától, elméleti tudásától és a gyakorlati tapasztalatától függ. Ennek megfelelően a gondozási helyen dolgozó team kialakításánál elsődleges szempontként az egymásra hangolódást, majd a közös értékrend kialakítását veszik figyelembe. A szakmai tevékenység minden esetben, csoportmunkában történik. Az egyéni tevékenység is csak erős háttér támogatással valósítható meg. A közös munka nem csupán a közvetlen munkatársakkal való együttműködésre korlátozódik, hanem mindazokra, akik a gondozott sorsának rendezésében aktív szerepet töltenek be.

A vezető részéről a dolgozók motiválásának fenntartása mellett fontos feladatként jelenik meg a megfelelő szakmai segítségnyújtás. Igény szerint, de legalább kéthavonta szakmai értekezlet keretében sor kerül a gyermekek fejlettségi szintjének és a munka hatékonyságának értékelésére.

Egyértelműség alapelve

Mind a gyermekvédelmi szakemberek, mind a gondozottak számára fontos, hogy világosan meghatározott, és érthető jogokat, kötelességeket, lehetőségeket és elvárásokat fogalmazzanak meg az együttműködés során. A lakásotthonokban a nevelési cél azonos. Mind a gondozók, mind a gondozottak számára fontos, hogy világosan meghatározott és érthető jogokat és kötelességeket, lehetőségeket és elvárásokat fogalmazzanak meg az együttműködés során. Itt sem szabad megfélemlíteni arról, hogy a különböző korcsoportok más-más módszert, technikát, eszközöket igényelnek.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

Kiszámíthatóság alapelve

A gondozottal kapcsolatos eseményeket fejlődési szintjének megfelelő módon kell közölni vele, törekedve arra, hogy mindig több választási lehetőséget ajánljanak fel egy-egy helyzettel vagy eseménnyel kapcsolatban.

A gyermek számára legyenek érthetőek a vele szemben támasztott elvárások. Mindig a fejlődési szintjének megfelelő módon kommunikálnak vele, és a feladatok kiválasztásánál is elsődleges szempontként figyelnek rá. Ha tudja, hogy tetteinek milyen következményei lesznek, akkor ebben a közegben meg tanul majd tájékozódni, biztonságban érzi magát, sikerélményhez jut, és képes lesz a felelősségvállalásra

Következetesség alapelv

Figyelembe veszik a gondozottak fizikai, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlettségét, aminek megfelelően bevonják a szabályok kialakításába. Azok a szabályok, amiket közösen vagy előzőleg már kidolgoztak és ismertettek, nem változhatnak naponta. Rendkívül fontos annak tisztánlátása, hogy a szabály tisztelő magatartás kialakítása a gondozottakban csak egy szeretetteljes együttműködés mellett alakítható ki, melynek légkörét a szakemberek feladata megteremteni. Következetesség nélkül nem rögzül a fiatalban az a normakövető magatartás, amely a társadalmi integrációhoz elengedhetetlenül szükséges.

Fokozatosság alapelve

Általános pedagógiai elv, hogy a személyiség fejlődésében minden új minőség az előzőre épül, s egyben előremutat a következő szintre. A gondozási-nevelési folyamatban is fokozatosan sajátítják el a gyermekekkel a társadalmi normákat, ezzel elősegítve a gondozottak sikeres társadalmi integrációját. Fontos továbbá, hogy minden kicsi eredményt vegyenek észre, és a dicséret soha ne maradjon el. Ehhez sok türelemre, kitartásra van szükség a nevelők és gyermekek részéről.

Személyes kötődés alapelve

Az igazán problémás gyermekre hatni csak a személyes kötődésen keresztül lehet. Szükség van a következetes, de megértő szeretetre, türelmességre, elfogadó érzelmekre, amikbe belefér időnként erőteljesebb én közlő érzelmi megnyilvánulás, amely nem lehet sértő, bántó a gondozott számára.

A legtöbb gondozott kisebbségérzéssel, valamint önértékelési zavarral küzd. Fontos, hogy minden esetben érezzék, hogy partnerként kezelik őket.

Az ember, társas lény, csak személyközi kapcsolatban képes fejlődni! A gondozottak megértése: gondozottak pszichés problémái, magatartászavarai, devianciái mögött húzódó lelki okokat világosan kell látni. Minden gyermekről a lehető legtöbbet meg kell tudni, hogy könnyebb legyen a nevelése. Érzelmileg gyakran nehezen kötődnek hányatott életük miatt.

A személyes kötődés során egyfajta érzelmi azonosulás is bekövetkezik a nevelővel, ami utána mintakövetésben is megnyilvánul. Ezért minden dolgozónak arra kell törekednie, hogy minden esetben személyisége példaértékű legyen a gondozottak számára. Bizonyos hiányzó viselkedésmódokat, szociális készségeket—amelyek az alkalmazkodást szolgálják—gyakran modellek, viselkedésminták segítségével lehet pótolni.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

Nem cél, hogy a gyermekek minden nevelőhöz egyenlő mértékben kötődjenek, célunk viszont, hogy találjanak egy olyan gondozót, akivel bizalmi viszonyt alakíthatnak ki, akivel megoszthatják titkos gondolataikat, érzéseiket.

Egyéni bánásmód elve

A nevelés során figyelembe kell venni a gyermek aktuális személyiségállapotát, fel kell tárni és meg kell ismerni a bekerülés előtti életformáját, hiszen csak ezek ismeretében építkezhetnek tovább. Ugyan a követendő szabály és értékrendszer minden gyermek számára adott, mégis számolni kell az eltérő fejlettségi szinttel, és azzal, hogy egyes gyermek más-és más fejlődési ütemre képes.

A nevelők folyamatos kapcsolattartása az iskolával lehetővé teszi az iskolalátogatás rendszerességének közvetlen ellenőrzését, az osztályfőnököktől, illetve a szakmai képzésben résztvevők esetében pedig a tanfolyam vezetőitől kapott visszajelzések a folyamat diagnosztikus értékelését biztosítják.

A fejlesztő pedagógus tantárgyanként korrepetálja a serdülőket, igény szerint, így érzékelhető és figyelemmel kísérhető a hatékonyság (a gyermek képességeinek megfelel-e az iskola, illetve a képzés) – az otthoni tanulás, felkészülés ideje gyermek- vagy lakásotthon Életrendjében szabályozott, előre rögzített időpontokban történik. Különleges szükségletű kiemelten a tanulásban és értelmileg akadályozott gyermekek esetében a fejlesztő pedagógus rendszeresen konzultál az oktatási intézmény fejlesztést biztosító szakemberével, amely alapján a mentorral közösen tervezik a gyermek lakásotthoni tanulását, illetve mindennapi tevékenységét. Szükség és lehetőség szerint eszmegbeszélést – amelyen az oktatási intézmény szakemberei is részt vesznek – hív össze, hogy a gyermek fejlődését nyomon kövessék, illetve ennek érdekében együttműködjenek.

A nevelők folyamatos kapcsolattartása az iskolával lehetővé teszi az iskolalátogatás rendszerességének közvetlen ellenőrzését, az osztályfőnököktől, illetve a szakmai képzésben résztvevők esetében pedig a tanfolyam vezetőitől kapott visszajelzések a folyamat diagnosztikus értékelését biztosítják.

Az iskolai kötelezettségek teljesítésén túl a gyermekotthoni mindennapi tevékenységeiben, a ház körüli teendőkben való aktív részvétellel, abban érdekeltté és motiválttá téve a gyermeket, és a közösséget, szintén szerves részét képezi annak a folyamatnak, melynek révén az otthonból kikerülve a fiatalok maguk is képesek lesznek önálló életvitelre és életvezetésre.

5. Az ellátás során felmerülő általános problémák és azokra adott szakmai válaszok

A lakásotthonokban elhelyezett gyermekek deviáns magatartása gyakran okoz problémát. Tekintettel arra, hogy a megyénkben működő gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézmények – így a Nyíregyháza településen működő lakásotthonok - sem zárt intézmények a gyermekek kimenő idejét, személyi szabadságát nem korlátozhatják. Az engedély nélküli eltávozások a gondozási helyről gyakori problémát jelentenek.

Az engedély nélküli eltávozásokkal kapcsolatban az intézmények a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság 5/2019. (XII.30.) rendkívüli események szabályzata szerint járnak el.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

A gyermekotthon vezetők az engedély nélküli eltávozás esetén szükséges teendőket a dolgozókkal munkaértekezletek keretében ismertették, az azzal kapcsolatos kérdéseket megbeszélték.

Az engedély nélküli eltávozások száma a gyermekotthonokban, lakásotthonokban jelentős. A gyermekotthon vezetők tájékoztatása alapján a szökések magas számának oka, hogy a bekerülő gyermekek már a vérszerinti családban sem tartózkodtak otthon, jellemző volt rájuk a csavargó életmód, melyen a szakellátásba kerülés után sem változtatnak.

Az engedély nélküli eltávozást a gondozási hely jelzi a rendőrségnek.

Az engedély nélküli eltávozás esetén, ha a gyermek 14 éven aluli, akkor a gyermek közvetlen gondozását végző munkatárs azonnal értesíti a rendőrséget, gyermekvédelmi gyámot és a gyermekotthon vezetőt. Amennyiben a gyermek 14 éven felüli, akkor a műszakváltás időpontjában, azaz 20:00 órakor a gyermek közvetlen gondozását végző munkatárs értesíti a rendőrséget, gyermekvédelmi gyámot és a gyermekotthon vezetőt.

A gyermekfelügyelő amint észleli a gyermek engedély nélküli távozását, azonnal a keresésére indul. A gyermekfelügyelő a környékbeli utcákon, a közeli buszmegállóban szokta keresni a gyermeket.

A gondozási hely az engedély nélküli eltávozások esetén felveszi a kapcsolatot az illetékes rendőrséggel és a gyermekek körözését kéri a szükséges formanyomtatvány kitöltésével. A gondozási helyek kapcsolata a rendőrség munkatársaival jó. Az engedély nélkül távozott gyermekeket általában a rendőrség szállítja vissza a gondozási helyükre, vagy önként visszatérnek oda. Amennyiben a gyermeket nem a gondozási helyére szállítja a rendőrség, hanem a legközelebbi gyermekotthonba, akkor a gondozási hely gondoskodik a gyermek visszaszállításáról.

A gyermekvédelmi gyám vagy a gondozási hely a gyermek szökése esetén felveszi a kapcsolatot a szülők állandó lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálattal. A gyermekvédelmi gyámok a gyermek felkutatásában nem vesznek részt.

A gondozási helyére visszakérült engedély nélkül eltávozott gyermekkel a gyermekvédelmi gyámja bevonásával folytatott egyéni beszélgetés keretében feltárják az engedély nélküli eltávozás okát és körülményeit, valamint az eltávozás alatt a gyermekkel történeteket, tartózkodási helyét, megélhetése forrásait. A beszélgetés megtörténtét és tartalmának lényegét írásban dokumentálják.

Az engedély nélküli eltávozásból visszaérkezett gyermekek esetében fokozott figyelmet fordítanak az egyéni beszélgetés során az eltávozás okainak feltérképezésére, mivel a kiváltó okok megszüntetésével

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

megelőzhetőek a későbbi eltávozások. A gyermekek engedély nélküli eltávozásaik során jellemzően a szülőkhöz, hozzátartozókhoz mennek.

Az oktatási intézménnyel kapcsolatban lévő gyermekvédelmi gyámok tapasztalatai szerint gondot jelent a tanulási, magatartási problémákkal küzdő, szakellátásban nevelkedő gyermekek beiskolázása. Általában csak hosszas egyeztetés után, sikerült a gyermekek iskolai beíratása. Több esetben előfordult, hogy a kiskorúak valamennyi személyes irattal rendelkeztek, illetve a tartózkodási helyre való bejelentésük a törvényes képviselő által megtörtént, mégsem nyertek felvételt az iskolába. Ezekben az esetekben a gyermekvédelmi gyámok, a Tankerülethez fordultak segítségért, az iskola kijelölés céljából. A problémás tanulók vonatkozásában gyakran került sor esetmegbeszélésekre, hogy a nevelésbe vett, tanköteles kiskorúak tanulmányai az intézményben hosszú távon biztosítottak lehessenek. Az településen dolgozó pedagógusokkal, az intézmény vezetővel a gyermekvédelmi gyámok együttműködése megfelelő, az információ áramlás biztosított.

Az intézmény számára fontos, hogy a Nyíregyháza – Nyírszőlős településrészen élő lakosokkal jó kapcsolatot ápoljanak. A felmerült problémákra, konfliktusokra, igyekeznek minél rövidebb időn belül reagálni, a gyermekek nevelése során folyamatosan hangsúlyozzák az egymással szembeni tisztelet, a megfelelő kommunikáció fontosságát.

A Befogadó és Gyermekotthon ideiglenes elhelyezést biztosító jellegéből adódóan gyakori a gyermekfluktuáció, amely miatt olyan gyermekek is nevelkedhetnek a gondozási helyen hosszabb – rövidebb ideig, akik magatartási problémákkal küzdenek. Ennek orvoslására pszichológus tanácsainak segítségével, minden ott dolgozó szakember igyekszik csökkenteni a gyermekekben felmerülő feszültséget. Problémaként jelentkezik a kamaszkorú gyermekek engedély nélküli eltávozása is.

6. A lakásotthonok fejlesztési lehetőségei és/vagy szükségszerűsége.

A Gyermekvédelmi Központoz tartozó IX. számú Lakásotthon esetében a nyílászárók, valamint az elhasználódott szekrények és a közösségi helyiségekben található bútorok cseréje válik szükségessé.

X. számú Lakásotthon esetében az elhasználódott szekrények és a közösségi helyiségekben található bútorok cseréje szükséges.

A Lakásotthonok esetében a szükséges felújításokat, és a bútorcserét pályázati forrásból és az intézmény költségvetésének terhére tervezzük megvalósítani.

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI KIRENDELTSÉG

4400 Nyíregyháza, Árok utca 41.

Telefon: 06-42/769-096, e-mail cím: szabolcsszatmarbereg@szgyf.gov.hu

A Befogadó és Gyermekotthon esetében az EFOP-2.2.4-VEKOP-16-2016-00001 "Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatási feladatok infrastrukturális feltételeinek javítása „projekt keretein belül van lehetőség az alábbi fejlesztésekre: informatikai eszköz és gépjárműbeszerzés, továbbá fejlesztő eszközök beszerzése.

Nyíregyháza, 2020. szeptember 17.

Tisztelettel:

Hasulyó Szabolcs

igazgató